

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U001707

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 29-04-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Каплична Людмила Олексіївна

2. Lyudmyla Kaplychna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4155-052X

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 035

Назва наукової спеціальності: Філологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Філологія

Дата захисту: 25-06-2024

Спеціальність за освітою: Педагогіка і методика середньої освіти. Українська мова та література

Місце роботи здобувача: Комунальний заклад вищої освіти «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського»

Код за ЄДРПОУ: 02904160

Місцезнаходження: майдан Грушевського, 1, Бар, Барський р-н., 23000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Департамент освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 5538

Повне найменування юридичної особи: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Код за ЄДРПОУ: 02125616

Місцезнаходження: вул. Огієнка, буд. 61, Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський р-н., 32300, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Код за ЄДРПОУ: 02125616

Місцезнаходження: вул. Огієнка, буд. 61, Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський р-н., 32300, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 17.01.03, 17.01.03.11, 17.01.03.03

Тема дисертації:

1. Художньо-документальна-проза Олекси Гай-Головка: проблематика і жанрова специфіка
2. Documentary fictional prose by Oleksa Hai-Holovko: problems and genre specifics

Реферат:

1. Дисертаційну роботу присвячено визначенню проблематики і жанрової специфіки художньо-документальної прози Олекси Гай-Головка. Об'єктом дослідження є мемуарні повісті «Поединок з дияволом», «Смертельною дорогою», «Їм дзвони не дзвонили», епістолярна й щоденникова творчість О. Гай-Головка. У дисертації досліджуються основні тенденції розвитку художньо-документальної прози О. Гай-Головка, охарактеризовано особливості поетики нефікційної творчості письменника, з'ясовано роль і значення літератури факту в загальнонаціональному літературному процесі. Творчість письменника української діаспори Олекси Гай-Головка вивчається як важлива, повноцінна компонента вітчизняного загальнонаціонального літературного процесу XX – початку XXI ст. Свій талант еміграційний автор розвивав

у жанрі художньої та художньо-документальної прози, літературно-критичної, перекладацької й публіцистичної творчості. Проблематика його набутку в царині слова зосереджена на причинах і наслідках української бездержавності, трагічній долі одноплемінників, які зазнали геноциду з боку російсько-радянського колонізатора (громадянських і національних утисків, голоду, репресій), на їхній непримиренно-тривкій боротьбі за власну свободу й незалежність. Літератор постав літописцем складної доби, очевидцем тяжких злочинів комуно-більшовицької влади. У дисертації з'ясовано непростий шлях творчого становлення О. Гай-Головка. Він дебютував як поет збіркою «Штурмові баяди» (Харків, 1934), яка здобула прихильні відгуки побратимів по перу О. Влизька, А. Любченка, П. Панча, В. Свідзінського, П. Ти-чини, Гео Шкурупія. Літературна активність митця зросла з переїздом до Києва (1935), де він опублікував збірки оповідань «Світання» (1936), «Десять новел» (1937), але через тотальні репресії, масове винищення сталінським режимом прогресивного українства ця його рання прозотворчіть залишилася майже непоміченою літературною критикою. Нова збірка віршів «Сурмач» вийшла друком 1942 р. у Львові, куди письменник переїхав у пошуках творчої та життєвої свободи. Невдовзі в Німеччині, проживаючи в таборах для переміщених осіб, він пише поему «Коханіада», якою здобуває собі літературне ім'я й підтримку авторитетних дослідників художнього слова С. Андрусишина, В. Державина, Є. Маланюка, В. Сварога, Гр. Шевчука (Ю. Шевельова). Встановлено, що канадський період (1949–2006) – особливо плідний у творчій долі письменника. Він примітний художнім і художньо-документальним жанрами, громадською, літературно-критичною, перекладацькою, публіцистичною тощо активністю. З метою поінформувати прогресивне людство про радянський геноцид в Україні він пише автобіографічно-мемуарні повісті «Поединок з дияволом» (1950), «Смертельною дорогою» (1979, 1983, 2001), «Ім дзвони не дзвонили» (1987); ефективно самореалізується і як майстер епістолярію та щоденника. В англійськомовному варіанті у Вінніпегу (Канада) вийшли друком дві його повісті: «Duel with the Devil» (1986), «For them the Bells did not Toll» (1993). Утім і досі чималий корпус «канадських» текстів літератора не надійшов до читача, а зберігається в рукопису в Центральному державному архіві-музей літератури і мистецтва України. Так само не здобули належної фахової оцінки романи «Тирольська рапсодія», «Пролог», «Мої думки полинули...», «Але перебування в нацистській в'язниці...»; п'єси «Зорі в тумані», «Нервові вузли», «Сестри»; поетичні збірки «Залізна когорта», «Нові поезії»; літературно-критичні статті й нариси «Українські письменники в Канаді», «Гроно безсмертних», «Колючий сміх», «Новий стрій»; публіцистичні виступи й доповіді; переклади віршів канадських поетів Б. Кармена, В. Мак-Дональда, Т. Сандерса; епістолярій; щоденник. У дисертації вперше нефікційні твори О. Гай-Головка вивчаються як метажанрове явище. Встановлено, що здатні вони самостійно функціювати і водночас набувати жанрового перекомбінування. У межах тієї чи тієї конкретної змістоформи вільно проявляються інші генологічні різновиди. Найбільш відкрита до таких укомпонувань мемуаристика письменника: у спогадах наявні різномірні вставки-фрагменти – документи справ, художні тексти, фольклорні елементи тощо. Помічаємо текстові вращення і в його епістолярію та щоденнику. Доведено, що жанрова взаємозамінність – одна з визначальних ознак художньо-документальної прози О. Гай-Головка. Цей процес відбувається завдяки стилістичним прийомам алюзії, аплікації, парафразу, ремінісценції, технікам колажу й мозаїки. Новостворені нефікційні компоненти засвідчують повноцінне існування «тексту в тексті» й сприймаються як завершена художньо-композиційна цілісність.

2. The dissertation is devoted to the definition of the problematic and genre specifics of Oleksa Hai-Holovko's documentary fictional prose. The object of the research is the memoirs "Duel with the Devil", "Along the Deadly Road", "For Them Bells did not Toll", epistolary and diary works by O. Hai-Holovko. The dissertation investigates the main trends in the development of O. Hai-Holovko's documentary fictional prose, characterizes the peculiarities of the poetics of the writer's non-fiction work, and clarifies the role and significance of factual literature in the national literary process. The creative work of the Ukrainian diaspora writer Oleksa Hai-Holovko is studied as an important, full-fledged component of the domestic national literary process of the 20th - early 21st centuries. The emigrant author developed his talent in the genre of fiction and documentary fictional prose, literary criticism, translation and journalistic creative work. The problems of its acquisition in the realm of words are focused on the causes and consequences of Ukrainian statelessness, the tragic fate of fellow tribesmen who

suffered genocide from the Russian–Soviet colonizer (civil and national oppression, famine, repression), on their uncompromising and enduring struggle for their own freedom and independence. The writer became a chronicler of a difficult era, an eyewitness to the heinous crimes of the Communist-Bolshevik government. The dissertation clarifies the difficult path of O. Hai-Holovko's creative development. He made his debut as a poet with the collection "Assault Ballads" (Kharkiv, 1934), which received favorable reviews from fellow authors O. Vlyzko, A. Lyubchenko, P. Panch, V. Svidzinskyi, P. Tychyna, Geo Shkurupii. The artist's literary activity increased after moving to Kyiv (1935), where he published the collections of short stories "Svitannia" ("Dawn") (1936), "Ten Novels" (1937), but due to total repression, mass extermination under the Stalinist regime of progressive Ukrainianism, this early prose work of his remained almost unnoticed by literary criticism. A new collection of poems "The Bugler" was published in 1942 in Lviv, where the writer moved in search of creative and life freedom. Soon in Germany, while living in camps for displaced persons, he wrote the poem "Kokhanniada", with which he gains a literary name and the support of authoritative researchers of the artistic word S. Andrusyshyn, V. Derzhavin, E. Malaniuk, V. Svaroh, Gr. Shevchuk (Yu. Shevelyov). It has been established that the Canadian period (1949–2006) was particularly fruitful in the creative life of the writer. He is notable for his fiction and documentary fictional genres, public, literary-critical, translation, journalistic, etc. activity. In order to inform progressive humanity about the Soviet genocide in Ukraine, he writes the autobiographical memoirs "Duel with the Devil" (1950), "Along the Deadly Road" (1979, 1983, 2001), "For Them Bells did not Toll" (1987); effectively realizes himself as a master of epistolary and diary. Two of his novels were published in English in Winnipeg (Canada): "Duel with the Devil" (1986), "For Them Bells did not Toll" (1993). However, a considerable corpus of the writer's "Canadian" texts has not yet reached the reader, it is preserved as a manuscript in the Central State Archive-Museum of Literature and Art of Ukraine. Likewise, the following works did not receive a proper professional evaluation: the novels "Tyrolean Rhapsody", "Prologue", "My Thoughts flowed...", "But Staying in a Nazi Prison..."; the plays "Stars in the Mist", "Nerve Knots", "Sisters"; poetry collections "Iron Cohort", "New Poems"; literary and critical articles and essays "Ukrainian Writers in Canada", "Cluster of Immortals", "Prickly Laughter", "New Formation"; journalistic speeches and reports; translations of poems by Canadian poets B. Carmen, V. Mac-Donald, T. Sanders; epistolary; diary. In the dissertation the non-fiction works by O. Hai-Holovko are studied as a meta-genre phenomenon for the first time. It was established that they are able to function independently and at the same time acquire genre recombination. Within the limits of this or that specific form of content, other genealogical varieties are freely manifested. The writer's memoirs are the most open to such compositions: in the memoirs there are various inserted fragments – case documents, fiction texts, folklore elements, etc. We notice text insertions in his epistolary and diary. It is proved that genre interchangeability is one of the defining features of O. Hai-Holovko's documentary fictional prose. This process takes place thanks to the stylistic techniques of allusion, application, periphrasis, reminiscence, collage and mosaic techniques. The newly created non-fictional components testify to the full existence of the "text within the text" and are perceived as a complete artistic and compositional integrity.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Каплична Л. Епістолярій О. Гай-Головка як реконструкція біографії письменника. Іван Огієнко і сучасна наука та освіта: науковий збірник. Серія історична та філологічна. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2023. Вип. XX. С. 174–184. ISSN 2309-7086. URL:

<http://ohiienko.kpnu.edu.ua/issue/view/17110/10573>

- 2. Каплична Л. Жанрово-стильові особливості моделювання «вічної теми» в ліро-епічних творах О. Гай-Головка. Філологічний дискурс: зб. наук. праць. Хмельницький : Хмельн. гум.-пед.акад., 2020. Вип. 10. С. 68–76. ISSN 2411-4146. URL: <http://ojs.kgpa.km.ua/index.php/phildiscourse/article/view/1033/954>
- 3. Каплична Л. Категорія трагічного як форма авторського індивідуального стилю у мемуарній повісті О. Гай-Головка «Поєдинок з дияволом». Іван Огієнко і сучасна наука та освіта: науковий збірник. Серія історична та філологічна. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2022. Вип. 19. С. 100–113. ISSN 2309-7086. URL: <http://ohiienko.kpnu.edu.ua/issue/view/16767/9549>
- 4. Каплична Л. Стильові маркери зображення мілітарно-трагічного пафосу в художній практиці Олекси Гай-Головка. Актуальні питання гуманітарних наук. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 47. Т. 1. С. 201–206. ISSN 2308-4855 (Print) ISSN 2308-4863 (Online). URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/14748/1/%D0%90%D0%BA%D1%82%D1%83%D0%B0%D0%BB>
- 5. Каплична Л. Суб'єктивно-психологічна оцінка літературного процесу в документально-художній повісті «Смертельною дорогою» Олекси Гай-Головка. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки. Кам'янець-Подільський : Видавець Панькова А. С., 2020. Вип. 51. С. 54–59. ISSN 2309-9771. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/5398/Naukovi-pratsi-K-PNU-im.I.-Ohiienska-Filolohichni-nauky-Vyp.51.pdf>

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рарицький Олег Анатолійович

2. Oleh Rarytskyi

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1941-584X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Код за ЄДРПОУ: 02125616

Місцезнаходження: вул. Огієнка, буд. 61, Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський р-н., 32300, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мафтин Наталія Василівна
2. Nataliya Maftyn

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6661-2956

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Код за ЄДРПОУ: 02125266

Місцезнаходження: вул. Шевченка, буд. 57, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Біляцька Валентина Петрівна
2. Valentina Biliatcka

Кваліфікація: д. філол. н., доц., 10.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4532-2268

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний технічний університет "Дніпровська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02070743

Місцезнаходження: проспект Дмитра Яворницького, буд. 19, Дніпро, Дніпровський р-н., 49005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шаповал Ольга Григорівна
2. Olga Shapoval

Кваліфікація: к. філол. н., доц., 10.01.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0191-3154

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Код за ЄДРПОУ: 02125616

Місцезнаходження: вул. Огієнка, буд. 61, Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський р-н., 32300, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кеба Олександр Володимирович

2. Olexandr V. Keba

Кваліфікація: д.філол.н., професор, 10.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2372-0425

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Код за ЄДРПОУ: 02125616

Місцезнаходження: вул. Огієнка, буд. 61, Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський р-н., 32300, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заклучні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Марчук Людмила Миколаївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Марчук Людмила Миколаївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Дмитрецька Любов Іванівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна